

S

O

S

44

Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ
2310 MAGAZINE
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2010
€3.00

Νικηφορίδης-Κουόμο

Ποίηση κι αρχιτεκτονική

Ένα εξαιρετικό λεύκωμα με τίτλο «ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ-ΚΟΥΟΜΟ | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ | 1991-2009» μας ταξιδεύει μέσα από μια σειρά «ασικών συμβάντων» και «αρχιτεκτονικών γεγονότων» στις πτυχές της 18χρονης αρχιτεκτονικής συνεργασίας του Πρόδρομου Νικηφορίδη και του Μπερνάρ Κουόμο. **Κείμενο Τζίνα Σωτηροπούλου**

Ο Πρόδρομος Νικηφορίδης και ο Μπερνάρ Κουόμο είναι δύο αρχιτέκτονες που έχουν βάλει τη σφραγίδα τους σε μερικά από τα σημαντικότερα σύγχρονα έργα της Θεσσαλονίκης, όπως το πολιτιστικό κέντρο-θέατρο-υπαίθριος κινηματογράφος στη Μενεμένη (1997), την Τεχνόπολη στην Πυλαία (2006-2009), την ανάπλαση της νέας παραλίας (2000-2008) και το Θησαυροφυλάκιο της Τράπεζας της Ελλάδος (2001-2009), ενώ έχουν κερδίσει, μεταξύ άλλων, το Α' βραβείο για τον ανασχεδιασμό του μνημειακού άξονα της Αριστοτέλους και το Α' βραβείο για την Ακαδημία Γραμμάτων και Πολιτισμού του δήμου Καλαμαριάς.

Ιδιαίτερως λυρικοί και ενίοτε ποιητικοί, οπαδοί του μεταμοντερνιστικού τοπικισμού α λα Ταντάο Άντο και υπέρμαχοι της ογκοπλαστικής απλότητας, ο Πρόδρομος Νικηφορίδης και ο Μπερνάρ Κουόμο, με παράλληλες σπουδές στην Αρχιτεκτονική Σχολή της Τουλούζης, προσεγγίζουν τις μελέτες τους με μια υπερβολική δόση ευαισθησίας, με απaráμιλλο σεβασμό στη φύση και με ιδιαίτερη σχεδιαστική τόλμη, υφαινόοντας έναν πολύπλοκο αστικό ιστό και παράγοντας μοναδικά τεχνητά τοπία. Από την πολυσυζητημένη ανάπλαση της νέας παραλίας Θεσσαλονίκης στο Γ' βραβείο της ανάπλασης της περιοχής του Φαλήρου στην Καβάλα και από τη συμμετοχή στον πανελλήνιο αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για την ανάπλαση των Νεωρίων στο Ηράκλειο Κρήτης μέχρι τα νέα κοιμητήρια Θέρμης,

το λεύκωμα με μελέτες αλλά και πραγματοποιημένα έργα των δύο αρχιτεκτόνων χωρίζεται σε 7 ενότητες που σκοπό έχουν να σε εισάγουν στην αρχιτεκτονική τους σκέψη μέσα από αρχετυπικούς όρους και διαχρονικές συνθετικές αξίες, όπως η οικειοποίηση, η ανάδυση, η επανένταξη, η οριοθέτηση, η πλήρωση, η συνέχεια και η συνύπαρξη. Οι δύο εξαιρετικές εισηγήσεις -αντί προλόγου- του Λόη Παπαδόπουλου, από τη μία, και του Franco Purini, από την άλλη, με αφορμή τον διαγωνισμό για τον ανασχεδιασμό του μνημειακού άξονα της Αριστοτέλους και τα προσεγμένα κείμενα που πραγματεύονται θέματα, όπως η κατάκτηση του δημόσιου χώρου και η απελευθέρωση της αστικής αφήγησης, η ενίσχυση των ρευστών τοπίων και ο ρόλος των σύγχρονων κοιμητηρίων, μπορούν να διαβαστούν ακόμα και μεμονωμένα, μιας και θέτουν ζητήματα προς περαιτέρω συζήτηση προσεγγίζοντας θεωρητικά την έννοια της πόλης και του αστικού τοπίου. Το λιτό εξώφυλλο σε τόνους του γκρι -σύνθεση μιας φωτογραφίας του Μπερνάρ Κουόμο- και ο αφαιρετικός σχεδιασμός του βιβλίου από την Εύη Κωνσταντάρα σε συνδυασμό με τις ονειρικές φωτογραφίες σε αστικές αποχρώσεις της Erieta Attali, του Γιώργη Γερόλυμμου, του Άρι Γεωργίου, του Κώστα Ευαγγελίδη, της Motion team αλλά και των Νικηφορίδη-Κουόμο συνδράμουν στη δυνατή εικονοπλαστική αρχιτεκτονική προσέγγιση του έργου τους.

Δωμάτια με θέα

Η ανάπλαση της νέας παραλίας στη Θεσσαλονίκη είναι το έργο που καταλαμβάνει σε έκταση το ένα τέταρτο του λευκώματος, και όχι άδικα, μιας και τους χάρισε το περσινό Α' βραβείο αρχιτεκτονικής για έργα που πραγματοποιήθηκαν την περίοδο 2005-2008 στην κατηγορία «Έργα με εντολοδόχο φορέας του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα», που διοργάνωσε το Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής. Η νέα παραλία της Θεσσαλονίκης, έργο του Πρόδρομου Νικηφορίδη και του Μπερνάρ Κουόμο, αποτέλεσε Α' βραβείο πανευρωπαϊκού διαγωνισμού το 2001 σε συνεργασία με το αρχιτεκτονικό γραφείο του Roland Castro και της Sophie Denissof (οι οποίοι συμμετέχουν στο εν εξελίξει πρότζεκτ «Le Grand Paris» του Νικολά Σαρκαζί), συναγωνίζεται το παράκτιο μέτωπο της Βαρκελώνης και έρχεται να κλέψει από τη δόξα της ανάπλασης της Νότιας Όχθης του Λονδίνου. Τα νέα πράσινα υπαίθρια δωμάτια που βλέπουν στον Θερμαϊκό Κόλπο κερδίζουν τις εντυπώσεις μετατρέποντας τον καθημερινό παραθαλάσσιο περιπάτο στο λιμάνι σε μια ζωντανή «αστική εμπειρία». Ο υπαίθριος δημόσιος χώρος, γεωμετρικά λιτός και λειτουργικά ατμοσφαιρικός, έρχεται να αμφισβητήσει την απόμακρη σχέση του περιπατητή με το υδάτινο στοιχείο και να επαναπροσδιορίσει τη φυσιογνωμία του ενιαίου θαλάσσιου τοπίου. Η αρχιτεκτονική προσέγγιση της γραμμικής 5,5

**Το λεύκωμα «ΝΙΚΗΦΟΡΙΑΔΗΣ-ΣΙΟΜΟ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ, 1991-2009»
κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ιανός.**

χλμ. παράλληλη πορεία στο λιμάνι, από το Λευκό Πύργο έως το Μέγαρο Μουσικής, επιδιώκει την ανάδειξη της ακτογραμμής, τη σύνδεση της πόλης της Θεσσαλονίκης με το νερό και τη δημιουργία ενός συνεχούς τεχνικού «αστικού παραδείσιου», ενός προσβάσιμου στο κοινό παραλιακού μετώπου με επιλογές ψυχαγωγίας, παιχνιδιού, χαλάρωσης, εκπαίδευσης και πολιτισμού. Σεβόμενοι το μεγαλείο της θάλασσας, μιας και η οποιαδήποτε πολεοδομική παρέμβαση δε θα μπορούσε να ανταγωνιστεί τον Θερμαϊκό, επιδιώκουν με ήπιες κατασκευές να υπενθυμίσουν και να ενισχύσουν τη χρόνια σχέση της πόλης με το λιμάνι. Παράλληλες διαδρομές εντείνουν το δυναμικό συνεχές του ανοικτού ορίζοντα, ενώ το όριο μεταξύ ξηράς και θάλασσας είναι σαφώς προσδιορισμένο. Το αυτό δάπεδο συνδιαλέγεται με τη δεντροφυτεμένη αλέα και ο ποδηλατόδρομος με το ανθεκτικό ντεκ από ινδονησιακό ξύλο *bangkirai*, ενώ η μελέτη φωτισμού είναι ένα από τα μεγάλα συν της αρχιτεκτονικής πρότασης.

Παράλληλα με τους κατεχοχόν χώρους κίνησης, διαμορφώνονται χώροι στάσης, μικροί κήποι-θεματικά πάρκα, εννοιολογικά συνδεδεμένοι με το φυσικό περιβάλλον. Ο κήπος της Μουσικής γεμίζει νότες

αποτελούμενος από τρεις κυκλικής κάτοψης ξύλινες εξέδρες για υπαίθριες μουσικές εκδηλώσεις. Ο κήπος του Νερού εξελίσσεται γραμμικά με μια επιμήκη ξύλινη πέργκολα που φιλοξενεί υπαίθριες εκθέσεις, έναν υδάτινο δροσερό τοίχο-καταρράκτη και γεωμετρικά σχεδιασμένες λεκάνες νερού με νούφαρα και καλαμιές. Ο κήπος της Μνήμης σκιαγραφεί την εικόνα που για 80 περίπου χρόνια είχε η ανατολική πλευρά της παραλίας, μια ανάμνηση των ιδιωτικών κήπων παλιότερων κατοικιών, που σχηματίζεται με τη μορφή ενός κενού χώρου με 24 παρτέρια πυκνής φύτευσης αρωματικών φυτών που ανακαλούν τις μυρωδιές του παρελθόντος.

Ο κήπος των Ρόδων περιλαμβάνει έναν ειδικά διαμορφωμένο παιδότοπο και έναν εντυπωσιακό ροδώνα. Ο κήπος του Ήχου είναι ένα δάσος από υψίκορμα δέντρα που ψιθυρίζουν καθώς διασχίζονται από τρεχούμενο και γάργαρο νερό. Τα πέντε αυτά υπαίθρια δωμάτια που έχουν ήδη κατασκευαστεί διατηρούν την οικεία ατμόσφαιρα του ιδιωτικού χώρου συμβάλλοντας σε μια άκρως ποιητική διάσταση του δημόσιου τοπίου.

Ο Πρόδρομος Νικηφορίδης και ο Μπερνάρ Κουόμο αναμένουν και τους υπόλοιπους κήπους για

να ολοκληρωθεί αυτή η πολυλειτουργική παραλιακή διαδρομή που ήδη έχει θέσει νέα στάνταρτ στον σχεδιασμό του ελληνικού δημόσιου χώρου. Ο κήπος της Μεσογείου θα σε μεταφέρει μέσα από τις ρευστές φυτεύσεις εσπεριδοειδών και αρωματικών φυτών σε ένα πλιόλουστο μεσογειακό τοπίο, ο κήπος των Γλυπτών απέναντι από το Λαογραφικό Μουσείο θα μεταμορφωθεί σε ένα πράσινο δωμάτιο τέχνης με μοντέρνα γλυπτά μεγάλου μεγέθους, ο κήπος του Οδυσσέα Φωκά θα διατηρηθεί ως παιδότοπος και χώρος πρασίνου, ενώ ο κήπος των Εποχών θα ενισχύσει την αίσθηση του εφήμερου και του μεταβλητού της βλάστησης με φυτεύσεις από τη μοναδική ελληνική κλωρίδα.

Ο κήπος της Άμμου θα σε συνεπάρει ως ένας μεγάλος παιδότοπος με δύο γήπεδα τένις και ένα αναψυκτήριο, ο κήπος του Απογευματινού Ήλιου, μια τεχνική πλαγιά, θα αποτελέσει ένα μοναδικό σημείο θέασης προς τη θάλασσα κοντά στο «Μακεδονία Παλλάς», ενώ ο κήπος του Αλέξανδρου θα σου υπενθυμίσει την παρακείμενη ύπαρξη του νερού με τη μορφή χαμηλών πιδάκων και την εννοποίηση των υπαρχόντων τριών πάρκων δίνοντας έμφαση στο άγαλμα του Μ. Αλεξάνδρου.